

Eskiler ile Eski

İlçe halkından menkıbeler, hatıralar, eleştiriler ve tavsiyeler...

Eskiler ile Eski

İbrahim KILIÇER, Hacı Ahmet İRİŞ, İsmail GÖKŞEN,
Ersin BEKLEVİÇ, Mevlüt KAYA, Soner GÖKKAYA,
Dursun ALTAN, Mehmet UZ, Yaşariye KILIÇER, Osman NOYAN,
Recai KARDAŞLAR, Muharrem KARA, Turgay İRİŞ,
Yaşar SARIKAYA, Hamza AĞIR, Yusuf SÖĞÜT, Mehmet ATAK,
Ali KAVUKOĞLU, Mustafa BOZDAĞ, Fatih ERMİŞ,
Muhammet Emin BOYSAK, Hurşit ÖZBEK, İsmail KULAKSIZ,
Recep DAĞLI, Muzaffer YAYAR, Müslüme UZ, Hüseyin GÜLŞEN,
Ahmet TEMEL, Cesur ERDEM, Tayfur DİNÇ, Seda CANBERG,
Seda ZEYBEK, Özge CİHAN, Mustafa İLHAN

Röportajlar

Mehmet Emin ÖZTÜRK

Kapak Tasarımı - Mizanpaj

Dr. Enes BAŞAK

Kapak Fotoğrafları

Kadir ALTAN

Editör

İbrahim KILIÇER

1. Basım, Şubat 2025

ISBN

978-625-97227-1-9

Yayınevi

Tenha Yayınları
Merkez mah., Tunç Sok., no 6/9,
Eski/AKSARAY
05386685449
www.kitapincele.net

Baskı

Kitapsay Dijital Matbaa
Matbaa Sertifika No 51819
Zübeyde Hanım Mah., Elif Sok., No. 7/197, İskitler,
Altındağ/ANKARA

ÖN SÖZ

Eski kaynaklarda ESKİ İL olarak geçen Eskil'in ilk kurulduğu yer bugün GÂVUR ÖREN olarak bilinen ve Tuz Gölü'nün yakınında bulunan mevkiidir. Anadolu'da Selçuklu hâkimiyeti ile birlikte Sultan II. Kılıçarslan tarafından Eskil ve çevresine Türk boyları yerleştirilerek, bölge Türkleştirilmiştir. Selçuklular zamanında Eskil Karaman vilayetine bağlanmıştır.

Eskil, Tuz gölünün güneyinde Aksaray iline 69 km, Konya iline 115 km uzaklıkta düz bir ova üzerinde kurulmuştur. Yüzölçümü 1.152.45 km², nüfusu 27.822'dir. Eskil halkı genellikle çiftçilikle uğraşmakta olup, mısır, ayçiçeği, buğday, arpa ve şekerpancarı yetiştirmektedir.

Anadolu'nun bağrında yeni filizlenip büyümeye çalışan Eskil İlçesinin tanınması ve tanıtılması için yapılan çalışmanın adıdır: "ESKİLER İLE ESKİL". Bizler, hizmet edip karnımızın doyduğu yerin gelişmesi ve tanıtılması gayreti ile bu kitabı oluşturduk. Eskil ilçemizin insanları için ne yapsak azdır. Eskil ilçesinin yaşam tarzını, adetlerini ve geleneklerini yine yöre halkının ağzı aktarılmaya çalışıldığı bir kitapla sizleri buluşturduk. Böylece eskiler ile bağımızı güçlendirmeye ve tarihten de ders almaya gayret ettik. Bu çalışma bu yönüyle yapılan ilk eserdir. Eskilimizin kabuklarını kırıp büyümesi, gelişmesi ve çevre ilçelerimize de örnek olması için hangi konulardan ders alması ve hangi çalışmalara da daha fazla önem vermesi gerektiğini kendi insanının ağzından anlatan bir eser sunuyoruz.

Bu eserin meydana gelmesinde önderlik yapan Dr. Enes BAŞAK hocama, vatandaşımıza sorular sorup, verilen cevapları da videolara çeken Tuz Gölü Gazetesi İmtiyaz Sahibi Mehmet Emin ÖZTÜRK Beyefendiye, yazarlarımıza, kitabımızın kapak resimleri için Kadir ALTAN kardeşime ve bu kitabın oluşmasında emeklerini esirgemeyen Sevgili eşim Yaşariye KILIÇER'e şükranlarımı sunuyorum.

Eskil İlçe Milli Eğitim Müdürü

İbrahim KILIÇER

İÇİNDEKİLER

Yahya Kemal GÜDENDEDE	9
Ulu Cami'nin Hocası Eskilli Olmalı	
Necip EK	17
Eskil'de 7 Sene Kıtlık Yaşandı, Çöbek Öğütölüp Yendi.	
Kamil KUŞ	23
Eskiden Bir Büyüğün Önünden Geçemezdin.	
Zeki SATICI	28
Çocukluğumda Radyonun İçinde İnsan Var Zannederdim.	
Mahmut BATUR	34
Eskil'e Nahiye Müdürlüğü Verildi Ama Ağalar Kabul Etmedi.	
Ali KÖSE	39
Eskiden Eskilli, Konya'dan İstedığı Malı Veresiye Alırdı.	
Sarvan Emmi Yusuf ESKİ	45
Her Gün Başımı Yastığa Koyar, İki Saat Ağlarım.	
Abidin KARAKÜLAH	47
Hudut Belirlenirken Gazi Emmi Reisliği Abisine Devretti.	
Murtaza KEY	51
Eski Belediye Başkanlarının Okuma Yazması Yoktu.	
Şavel BOZTOPRAK	55
Eskiden Evin Erkeği Bir Yere Gittiğinde Komşusu O Evin Etrafında Bekçilik Yapardı!	
Dürüye GÜÇ	61
Eskiden Kadınlar İşten Güçten Hiçbir Şeye Zaman Bulamazdı.	

Murat KARAKAYA

66

Ben Okumadım Ama Herkesin Okuması İçin elimden Geleni
Yaptım.

Mehmet Ali CEYLAN 1

71

Eğitimi Az Belediye Başkanları, Eski'in Tarihini Yok Etti.

Mehmet Ali CEYLAN 2

76

Eski'in Adı, Eski'de Yaşayan "Eski" İsimli Rum Bir
Azizden Geliyor.

Mehmet Ali CEYLAN 3

82

Eski'in Dört Yerinde, Gece Işıklar Saçan Şehit Mezarı Var.

Ali BÖGE

87

Eskiden Büyük Küçük Toplanır Oyun Oynardık.

Bayram ERMİŞ

92

İşi Biten Köylü, Hemen Komşusuna Yardıma Koşardı.

Kemal GÜLTEKİN

96

Bir Avuç Çayı, Bir Yıl Kurutup Tekrar Demlediğimi Bilirim.

Alaattin BOZTOPRAK

102

Eskiden Yamasız Elbise Olmazdı, Yeni Elbise Emanete
Verilirdi.

Levika ÜNLÜ

107

Yaşlılar Eskiden Evin Bereketiydi, Şimdi Gelinlere Göre Çöp
Tenekesi.

Mehmet BAŞPINAR

111

Ortakuyu'dan Çıkarılan Mumyanın Odasında Yeşil Boyalı
Mermer Pencere Vardı.

Osman ALTAN

114

Adil'im Öldükten Sonraki Yaşantıma, Yaşantı Demem.

Muzaffer KESKİN

118

Eskiden Üç Yüz Elli Dönüm Tarlası Olan Adam, Aç Yaşardı.

Memiş ALÇAY

124

Niyazi, Belediyeye Çöpçü olarak İşe Girmek İstedi;
Almadılar.

Fadimana TALAŞLI

129

Seyit, Eşi Öldüğünde; “Fadimana’nın Yanına Mezar
Kazdıracağım.” Demişti.

Himmet YARAR

132

Çocukluğumda Jandarma, Tosun’un İmamını Arapça Ezan
Okudu Diye Dövmüştü.

Derviş Mehmet ORUÇ

135

Eskiden İnsanlar, Sırtında Pullukla 4 Kilometre Yürüyerek
Tarla Ekerdi.

Şaban GÜNEŞ

139

Eskiden Eşmekaya, Eski'in Arpa Tarlasıydı.

Eşmekaya Muhtar Mehmet

143

Eskiden Cenazeye Misafirler Yemek Getirirdi.

Mehmet DİNLER

149

Eski Belediye'sinde Usulsüzlük Yapan Başkanı Babası
Mahkemeye Vermişti.

Eşmekayalı Halklar

153

Televizyon Çıktı, Eski Sohbetler Bitti.

Hasan Hüseyin KESİKBAŞ

155

Eskiden Kürkün İçerisine Yatmak, Villada Yatmak Gibiydi.

Ahmet KARAKAYA

160

Eskiden Hatır Gönül Vardı; Kimse Yapılan İyiliği
Unutmazdı.

Mehmet Ali CEYLAN 4

164

Bozcamahmut'a İlkokulu Amerikalı Barışseverler Yapmıştı.

Veli TOPAK

167

1980 Öncesi, Solcular Eskil'de Köylü Derneği Kurmuştu.

Abidin ÖZTÜRK

174

Hayatımı Bir Hiç Uğruna Harcadım; Bir Dikili Taşım
Olmadan Geldim, Gittim.

Bayram İNANÇ

178

Bizim Soyumuz Germiyanogulları'ndan, Evliyalardan
Geliyor.

Osman CIRIK

182

'Ciroğlu'nun Odasında Oturmak' Deyimindeki Oda Dedeme
Aitti.

Ahmet DAĞLI – Hanefi DAĞLI

185

Seksen Bir Yaşındayım, İki Sene Önce Eşimi Kaybettim. Her
Şey Yalanmış, Yol Arkadaşın Olmadan.

Süleyman ÇAKIN

188

Gazi Emmi İsteseydi, Eskil'e Helvadere'nin Suyunu Getirirdi.

Çavuş Emmi İbrahim GÜDEN

191

Eskil Halkı Gâvuröreni'nde Beş Yüz Sene Yaşamış.

Celal USTA 1

195

Büyük Dersler Çıkaracağınız Bir Hayat Hikâyesi

Muzaffer KESKİN

217

Eskiden Geçim Sıkıntısı Vardı, Varlık İçinde Yokluk Yaşanırdı.

İzzettin CİRİT

221

Dünyada Yardan Başka Dost Bulamadım, Eşimi Kaybettim; Ağzımın Tadı Bozuldu.

Celal USTA 2

223

Celal Usta'dan Yine İzlerken Gülmekten Yorulacağınız Hayat Hikâyeleri...

5 Kişiyle Sohbet

242

Doğada Büyüklerimizle Doğa Hayatı ve Avcılık Üzerine Hoş Sohbetler

Yusuf ÜNLÜ

254

Necati BELGEMEN Müdürün Özeğine Yapıştı.

Ramazan ALTAN

261

Köyü Yakarken Bir Kişinin Evini Yanlışlıkla Yakmışım.

Numan NOYAN

263

Mısır'daki Akrabamızdan Bize Miras Düştü, Alabilseydik Eski İhya Olurdu.

Memiş KORKMAZ

271

Ben Vilayet Encümeniyken Eski'in Hakkına Düşeni Fazlasıyla Aldım.

Celal USTA 3

277

Celal Usta'dan Komik Anılarda Üçüncü Bölüm

YAHYA KEMAL GÜDENDEDE

Ulu Cami'nin Hocası Eskilli Olmalı

Merhaba Değerli Okurlarımız, bu haftadan itibaren gazetemizde Eskill'deki yaşayan tarih timsalleriyle kısa kısa sohbetler edip Eskill'in tarihi ve geçmişi hakkında onların anılarını ve bilgilerini aktaracağız. İlk olarak da, Eskill'in en tanınmış simalarından ve önde gelen isimlerinden Yahya Kemal Güdendede Hocamızdan rica ettik ve sağ olsun hocamız da bizleri kırmadı, talebimizi kabul etti. Şimdi, lafı fazla uzatmadan, Hocamızla yaptığımız güzel ve samimi sohbeti sizlere aktarmak istiyorum.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Hocam, sizin mesleğiniz ve konumunuz gereği sizden Eskill'in manevi durumuyla ilgili konuşmak istiyorum. Ulu Camii şüphesiz Eskill'in en önemli ibadet merkezi olduğu gibi, manevi ve ruhani hava anlamında da çok güçlü bir yapıya sahip ve Ulu Camii'de görev yapan hocalar genellikle uzun yıllar orada bulunmuş olup adeta camiyle özdeşleşmiştir. Sizin hatırladığınız, Ulu Camii hocalarını bizlere anlatır mısınız?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Bismillahirrahmanirrahim, Mehmet Emin, hayırlı uğurlu olsun. Allah sana hayırlı hizmet nasip etsin. Ben Ulu Camii hakkında bildiklerimi ve duyduklarımı anlatacağım. Ulu Camii'nin birisi kuzey tarafına, diğeri doğu tarafına iki sefer genişlediğini duymuştum. Eski tarihine baktığımızda, Eskill'in tarihi öyle pek çok da eski değil. 1500'lerden sonra burası yerleşime başlamış. İlk yerleşim yeri İnağızlar bölgesi olmuş. İnağızlar dediğimiz yerde, mescidin olduğu yer, mezarlarının olduğu bölge halen mevcuttur. Ulu Camii'ye gelince, Ulu Cami ilk yapıldığında köhke veya toplama taşlarla yapılan bir mescid. Eskill daha genişledikten sonra, ihtiyaçlara karşılık vermeyince büyütülmüş. Ben çok eskisini bilmiyorum, Hatip Hoca'dan itibaren olanı anlatabilirim. Hatip Hoca'nın adı, Seyit Mehmet Bozdağ'dı. Hatip Hoca çocukların okutulmasını çok tavsiye eden bir hocaymış. Babam, rahmetli, hep

şöyle anlatırdı; Hatip Hoca okumaya gitmeden önce Bozcamahmut'ta inek güdermiş. Bir gün yorulunca, "Şu inek çok yavaş gibi, bu ineğe kendimi bağlayım, bu inek beni götürsün. " diyor. O zaman baş ipi derlerdi, onla bağlamış ineğe, kendini. İnek arkadaki ağırlığı çekemeyince, bir anda kaçmaya başlıyor ve Hatip Hoca'yı taştan taş vuruyor. Hatip Hoca, ondan sonra bu işler olmayacak deyip Konya'ya eğitim almaya gidiyor. Orada hem maddi hem de manevi ilimleri öğreniyor. Bizim eskilerden öğrendiğimiz Hatip Hoca'nın söylediği her şey bir kanun gibiymiş. Belediye Meclisi, Hatip Hoca gelmeyince toplanmazmış. Hatip Hoca'nın onayı olmadan Eski'de hiçbir şey yapılmazmış. Eski'deki birçok olay, mahkemeye gitmeden Hatip Hoca'nın kararıyla çözülmüş. Hatip Hoca gelenlere, "Sen haklısın, sen haksızsın. " deyip karar vermiş. Adamın koyunu kayboluyor veya bir şey oluyor; eğer Hatip Hoca ödenecek diyorsa ödeniyor, ödenmeyecek diyorsa ödenmiyormuş. Hatip Hoca Bozcamahmut'ta eyleşirdi (İkamet etmek; oturmak). Belki gençler bilmez ama biz, Ulu Camii'nin altında pınar akar, oradan abdest alırdık. Hatip Hoca bir bakmışsın Bozcamahmut'ta, bir de bakmışsın yarım saat sonra Ulu Camii'nin altındaki pınarda abdest alıyor. Hatip Hoca'nın "Cinlerden Müslüman olanların da, ardıma dururlar ve ben onlara namaz kıldırırm. " dediği rivayet edilir. Böyle maneviyatı olan bir adammış.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Mezarı nerede hocam, Hatip Hoca'nın?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Onun mezarı Bozcamahmut'ta, ben zaman zaman gider ziyaret ederim. Allah gani gani rahmet eylesin. Hatip Hoca'dan sonra Mehmet Gün Hoca geldi, Ulu Cami'ye. Bizim komşumuzdu, çok güzel bir hafızdı. Dört dört buçuk saatte Kuran-ı Kerim'i hatmederdi.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Mehmet Hoca'nın cemaatle ilişkisi nasıldı?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Cemaatle ilişkisi çok iyiydi. Öyle namazı kıldırıp giden bir imam değildi, caminin cemaatiyle sohbet ederdi. Ya evinde ya camide ya cemaatin evinde oturulurdu. O dönem

Resul Çavuş, Salık Hoca falan vardı. Onlarla saatlerce sohbet ederdi. O dönem bir de cemaat anlayışı vardı. Tosun'dan Akkaş'tan civar yaylalardan herkes Cuma namazı için Ulu Camii'ye gelirdi.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Şu an kendim için söylüyorum, bende Ulu Camii'nin yeri çok farklıdır. Çocukluğumuz o camide geçtiğinden midir bilmiyorum, orada kıldığım namazdan çok daha fazla haz duyar, zevk alırım. Ama şu an böyle bir şey pek kalmadı. Adam, sırf yanındaki cami daha erken kıldırıyor ya da kolay çıkılıyor diye başka camilere gidiyor.

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Aynen öyle. Ulu Camii'nin çok farklı bir havası vardır. Bir de şöyle bir şey vardı. Burada yaylalardan cuma namazı için gelenler evlerde misafir edilir, yemek ikram edilir; köylerdeki sıkıntılar varsa dinlenirdi. Şimdiki iletişim ortamından çok daha iyi bir haberleşme vardı. O zamanlar, atıyorum, İbrahim Ağa'nın evine misafir olunacak. Bunu herkes bilirdi, hanımı da bilirdi. Öğle vakti, 5 (beş) at arabası evin önüne gelecek. Onlar orada sohbet ederdi, bizde onları dinlerdik. Onlardan da çok şey öğrenirdik. Biz söze karışmazdık ama her zaman dinlerdik. "Hatip Hoca bugün bir şey söyledi, onu yapmamız lazım." derlerdi.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Mehmet Gün Hoca'dan sonra kim geldi, hocam?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Mehmet Gün Hoca burada hatipken Muammer Hoca buraya müezzin olarak geldi.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Kaç senesiydi, Hocam?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: 1965-1966 yıllarında olması lazım. Ben 1963 yılında burada bir ay ilkokul okudum, Cengiz Hoca vardı. O dönem Muammer Hoca burada değildi. Hatta şöyle bir anıyı anlatayım. Cengiz Hoca, Yedek Subay Öğretmen olarak buraya geldi. Allah rahmet eylesin. Buna Aksaray'da demişler ki, "Eskil İlkokuluna tayinin çıktı." "O zaman tek okul vardı, Eskil'de. "Nasil gideceğim oraya?" demiş. Yol yok, Konya-Aksaray yolu da yok o zaman. Demişler ki, "Salı günü Eskil'in kamyonu gelir, onunla gidersin.

”Cengiz Hoca, Salı gününe kadar beklemiş. Varmış garağa, ”Eskil’in kamyonu geldi mi? ” demiş.

”Geldi. ”

”Hangisi? ”

”Şu!” demişler. Şoför Kadir Talaşlı, rahmetlik, belediyenin şoförü. Yanlış hatırlamıyorsam, Gazi Emmi olsa gerek, Belediye Başkanı da. Cengiz Hoca varmış, kamyonun önüne oturmuş, yirmi otuz kişi de kamyonun arkasına binmiş. Kamyon hareket edeceğinde Belediye Başkanı geliyor, ”Kimsin? ” diyor. İşte, ”Ben Eskil’e tayin oldum, öğretmenim. ” diyor, Cengiz Hoca. ”İyi. ” demiş, Belediye Başkanı. ”Sen de kasaya. Buraya hanımlar binecek. ” Cengiz Hocam, anlatırdı rahmetli. Kamyonun kasasında yirmi otuz kişi var; kimi kepek torbasında oturur, kimisi yem torbasında oturur. Ben de bir yer buldum oturdum. Kamyon yürüdü, Amarat’tan, Karatepe’den gelmiş kamyon, kafası gözü toz toprak olmuş. ”Buraya inince ağladım. ” derdi, Cengiz Hoca. İstanbul’dan gelmiş bir adam alışıktı değil, tabii ki. Okulu gösteriyorlar, varıyor okula. ”Ya ben toz toprak oldum. Elimini yüzümü yıkayacak bir çeşme yok mu? ” diyor. Öğretmen, çocuğun birisini çağırıyor, ”Oğlum, şu karşıdaki çingiriktan su çek de kovaıyla, öğretmen elini yüzünü yıkasın. ” diyor. Neyse, Cengiz Hoca elini yüzünü yıkıyor. Eskil’de bir buçuk iki sene kadar görev yaptı. Daha sonradan Eskil’e ziyaretimize de geldi. Şunu derdi, ”Ben Eskil’e gelirken ağladım ama giderken on katı daha fazla ağladım. Çünkü Eskil’in halkı dürüst, samimi, sevecen. ” derdi. Her gün, çevreden komşular yoğurt, yemek bir şeyler getirirdi. Niye? Çünkü, bu öğretmen çocukları okutuyor, camiye götürüyor diye. Ben Eskilliyim, Eskil’i seviyorum, Eskil’i sevmesem burada durmam çünkü burada beni bağlayan hiçbir şey yok, benim çocuğum çoluğum hep dışarıda. Ama anamın, atamın, büyüklerimin kabri burada. Cengiz Hoca, Eskil’in halkını benden daha fazla sevdi. Konumuza tekrar dönecek olursak, Mehmet Gün Hoca’dan sonra Muammer Hoca geldi, Ulu Cami’ye. Kur’an kursunda okumuş ki, aynı hocalardan okuduk biz. Mustafa Uysal, Yörük Hoca vardı. Ondan Arapça Tefsir, Fıkıh öğrendim; o da ondan eğitim almış. Muammer Hoca’ya demişler ki,

‘‘Sen orada müezzin oldun ama imam olabilmen için İmam Hatip’in orta kısmını bitirmen lazım. ’’O dönem, İmam Hatip'in orta kısmı dört lise kısmı  seneydi. Muammer Hoca, okul dışı sınavlarına girerdi; Konya'ya her gün gidip geldiği olurdu. Muammer Hoca o azmiyle, orasını bitirdi ve uzun yıllar görev yaptı.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: O Hoca kaç yıl görev yaptı?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Tam bilemeyeceğim ama otuz yıl yapmıştır. Muammer Hoca iyi bir hafız, fıkh bilgisi olan bir arkadaşımızdı. Ondan sonra da Ahmet Hoca geldi. Kıraati düzgün, sesi güzel; Ulu Camii mihrabında olması gereken bir insan. Ama ne hikmetse, oradan ayrıldı ve mahallesine gitti. Keşke orada olsaydı da, biz de arkasında namaz kılsaydık. Ahmet Hoca benim talebem, hatası olduğu zaman çekinmeden söyleriz. Hatta biz vardığımız zaman, ‘‘Hocam arkamıza durun, yanlışım olduğunda söyleyin. ’’derdi.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: şu sizin konuşmalarınız üzerinden gidecek olursak ve Ulu Cami'nin bir camiden daha çok manevi bir merkez olduğunu göz önünde bulundurursak, Ulu Cami'nin toplum içerisindeki etkinliğini de düşünürsek Ulu Cami'nin imamının Eskilli olması daha iyi değil mi?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Ben kesinlikle öyle düşünüyorum. Çünkü imam, namaz memuru değil benim gözümde. Cemaat ilişkileri, mahalle ilişkileri iyi olmalı. Peygamber Efendimiz yle yaparmış; bir cemaat  gün Mescid-i Nebevî'ye gelmedi mi onu sorarmış, evine gidermiş. Bir sıkıntısı mı var, derdi mi var diye. Yani, imam, cemaatiyle ilgilenecek. Bu yüzden imamın cemaatiyle bir bağı olmalı, sosyal ilişkisi olmalı; kim gerçekten zor durumda kimin durumu nasıl bilmeli. İmamın bundan haberdar olması ve cemaate de haber etmesi lazımdı. Bizim ocukluğumuzda, Mehmet Ağa düğün yapacak ama adamın maddi durumu yoksa komşusu bundan haberdar olurdu. Sen düğün yapacakmışsın, senin durumun yok derlerdi. Sen bilmezsin ama eskiden çukur kazar buğdayı kuyuya krlerlerdi. ‘‘Bizim orada, çukurda, on kile buğday var. Onu al, sat; düğünü yap. Sen bana seneye harmanda verirsin. ’’derdi. Bir başkası koyun getirir verirdi, ‘‘şunu

kes, misafirlerine ikram et.” derdi. Karşılığında hiçbir şey beklemezdi. Bunları en çok organize eden kişi, imam olurdu. Çünkü imam önder kişidir.

Şu an herhangi bir şahsı eleştirmek için söylemiyorum, genel bir ifade kullanmak istiyorum. İmam topluma giremediği için, toplum da camiye giremiyor. Ben kendimden örnek vereyim, on yıl önce kışın camilerde akşamları ders verilirdi ve çok güzel olurdu.

Bugün, Eski’de, on altı civarlarında cami var. Bir gün, bu on altı imamın üçü bir araya gelip kahvenin birisine varıp içeri girse, yarım saat bırakın kâğıdı size bir şey anlatacağız dese, belki biz oradan bir insan kazanacağız.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Bayram Dinler hocam bunu yapardı, Hocam ama. Ben çocukluğumda hatırlıyorum, Susam Sokağı’nda Ateş Ali’nin kahve vardı. İskemleyi alır, kahvenin karşısına oturur çay söyler; oradan çıkacak adamları da yanına oturur sohbet ederdi. Bu, büyük bir kazançtır.

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Tabii ki öyle, yanlış yapsa da bizim, doğru yapsa da bizim insanlarımız. Eğer anlatmıyorsak, vebali bizdedir. Benim şöyle bir hatıram vardır. Aksaray ilçesine, o dönem ilçeydi, yeni bir Kaymakam gelmişti. Okulda ben Baş Muallimim, biz hoşgeldinize gittik. Biz vardığımızda, Kaymakamın yanında Tekel Müdürü de vardı, bu 1980’li yıllar. Sohbet ederken Kaymakam Tekel Müdürü’ne sordu. “Aksaray’ın bir aylık içki tüketimi ne kadardı?” dedi. Tekel Müdürü de, “Aylık on üç on dört milyon civarında olur.” dedi. Kaymakam da dedi ki, “Ya bu insanlar Müslüman, Aksaray gibi yerde on üç on dört milyon liralık içki tüketiliyorsa siz ne yaptınız?” dedi. Kaymakamın tespiti doğru, şimdi aynı şeyi imamlara sormak gerek.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Nasıl Ulu Camii imamları derken, Hatip Hoca’yı, Mehmet Gün Hoca’yı, Muammer Hoca ve Ahmet Hoca’yı simgeleştiriyorsak cemaat içinde de simge isimler vardı. Örneğin,

benim hatırladığım Celal Emmi vardı, Rüstem Emmi vardı. Sizin böyle simgeleşen, hatırladığınız cemaat var mı?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Benim hatırladığım Halil Hoca'yla Deden Kara Mustafa vardı. Ben o ikisini çok takdir ederdim. Ben buraya okulu kurmak için geldiğimde adamlar tık tık bastonuyla çıkar gelirdi. Adamlar manevi olarak bize destek olurdu. Bu çocukların okuması için mücadele ederdi. Ben uzun yıllar dışarıda olduğum için konuya çok hâkim değilim ama bildiğim şuydu: Ulu Cami'nin cemaati herkeste. Ama müdavimleri de vardı, elbet. Ulu Cami'nin ihtiyaçlarını bunlar görürlerdi. Emmim, rahmetli, anlatırdı, ben orayı az hatırlıyorum. Eskiden Ulu Cami'nin üzeri, böyle değildi toprak örtülüydü.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Kaç yılındaydı Hocam?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: 1950'li yıllardaydı. Orasının üzerini çaktırmaya karar vermişler. Çolak Salık derlerdi, Salih Koyuncu. İresul Çavuş, gençler çalışmışlar. Hiç kimsenin beklediği bir şey yoktu. Karşılıksız herkes çalışırdı, çalışamayan da, ya yoğurt getirirdi ya yemek getirirdi. Ama şimdi, o kalmadı. Ne eski cemaat kaldı, ne de eski Ulu Camii. Ben İmam Hatip'te müdürlük yaptığım dönemde, Erzurumlu Abdurrahman Temel diye birisi okulu denetlemeye geldi. Denetlemeyi bitirdikten sonra bana dedi ki, "Burada bir Ulu Camii varmış, tarihîymiş; taş ve ahşap yapıymış. Altından pınar akarmış. Beni oraya bir götür. "dedi. Ben de dedim ki, "Götüreyim Hocam, ama senin o dediklerinden hiçbir eser kalmadı. "dedim. Dedim ki, "Ben Eskilliyim biliyorum ama sen nereden biliyorsun. Ben dedi, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde okudum. Eski İl kazasında, bir tarihî Ulu Camii var, altından pınar akar, kışın sıcak akar; yazın serin akar. Adam bunu okumuş, öğrenmiş. Adama şadırvanı gösterince ağlamaklı oldu. İnsan bunu boşaderir mi dedi. Bugün akmazsa, yarın akar. Burada tarihi eser olarak kalmalıydı. "dedi. Bizim mabet olarak en büyük eserimiz Ulu Cami'dir ama maalesef onu bozduk.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Eski'de sizin bildiğiniz imamlar içerisinde kitleye en çok sözü geçen ve saygı duyulan imam kimdi?

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Bizim büyüklerimizden duyduğumuz Hatip Hoca'yımış. Sohbetin başında da dedim, belediye de bir karar alınacağında Hatip Hoca olmadan toplantı başlamazımış. Sözü kanun gibiymiş ama Hatip Hoca da halkın içinden biriymiş. O dönem Karatepe'de koyun kırkımına mı gidilecek Hatip Hoca da çıkar gidermiş. Veya ot mu dirilecek Karatepe'de, Hatip Hoca da gider herkesle beraber ot dirermiş.

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Orada da namaz vakitlerinde milleti toplar, ezan okur, namaz kıldırımış. Hoca insanların içindeymiş, insanlar da hocalarla iç içeymiş.

Mehmet Emin ÖZTÜRK: Hocam zaman ayırıp bu güzel sohbeti edip geçmişimize ışık tuttuğunuz için teşekkür ederiz.

Yahya Kemal GÜDENDEDE: Ben de gazeteniz aracılığıyla tarihimizi kayıtlara geçirdiğiniz için size teşekkür ederim. Bundan sonraki sohbetlerinizde size başarılar diliyorum.